

INFO
LGOG
KRING TER HORST

Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap kring Ter Horst
Opgericht 1 januari 1974

K O N I N K L I J K

LGOG

1989 no 0; 1990 no 1 en 2; 1991 no 3 en 4; 1992 no 5 en 6; 1993 no 7 en 8;
1994 no 9 en 10; 1995 no 11, 12 en 13; 1996 no 14 en 15; 1997 no 16 en 17;
1998 no 18 en 19; 1999 no 20 en 21; 2000 no 22 en 23; 2001 no 24 en 25; 2002
no 26 en 27; 2003 no 28 en 29; 2004 no 30 en 31; 2005 no 32 en 33; 2006 no
34 en 35; 2007 no 36 en 37; 2008 no 38 en 39; 2009 40 en 41; 2010 no 42 en
43; 2011 no 44 en 45; 2012 no 46 en 47; 2013 48 en 49; 2014 no 50 en 51;
2015 no 52 en no 53; 2016 no 54 en 55; 2017 no 56 en 57; 2018 no 58 en 59;
2019 no 60 en no 61; 2020 no 62

INFO LGOG KRING TER HORST

Eenendertigste jaargang, nummer 62, maart 2020

Een uitgave van het Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap
kring Ter Horst.

INFO LGOG verschijnt tweemaal per jaar. De oplage is 175 exemplaren.

REDACTIE INFO LGOG

Jos Jenniskens

en

René Haegens

Redactieadres: Engelerveld 14, 5961 DP Horst

e-mail: josjenniskens@home.nl

INHOUDSOPGAVE

<i>Van de redactie</i>	4
<i>Het woord is aan de voorzitter</i>	5
Artikelen	
Ter Voert in de Echo	9
Steenovens in Broekhuizenvorst en Broekhuisen	13
Het memoriekrus in de Schadijkerbossen	17
Derk van Assen en Berendje Grolleman	21
Hulpactie "H.A.R.K." te Lottum	23
Bommen, gaten en sporen die bleven.	
Melderslo 1944 vanuit lucht gezien	29
Inventarisatie van het archief St Lambertus	47
Bestuurszaken	
Jaarverslag 2019 Kring ter Horst	51
Verslag LGOG jaarvergadering 13 maart 2019	55
Activiteitenkalender	61
Bestuur LGOG kring Ter Horst	64

VAN DE REDACTIE

Met ingang van januari 2020 is de redactie weer op sterkte.

René Haegens is toetreden als redacteur met name voor het redigeren van de aangeleverde artikelen.

René heeft zijn roots in Horst. Hij heeft echter zijn interesse in het Horsterse behouden, zo heeft hij o.a. meegewerkt aan de museumgids *Een eeuw in Horst aan de Maas 1840-1940*, *Het Standaardwerk over toeren en mutsen* voor de kantfabriek en het *Herdenkingsboek van CV Den Dreumel*.

Hij is momenteel woonachtig in Bommel en daar ook actief bij de Historische Kring Bommel.

Enkele wijzigingen zijn met de komst van mederedacteur René al doorgevoerd waaronder een meer ongedwongen manier van het aangeven van de personen in deze Info.

Dit nummer staat deels in het teken van de 75 jarige bevrijding. Een uitgebreid artikel over de Bommen en Granaten boven Melderslo en een aanvulling op het artikel over Derk van Assen in het vorige nummer. Interessant is ook het artikel over de hulpactie H.A.R.K.

Veel leesplezier. ◀

HET WOORD IS AAN DE VOORZITTER

Marcel van den Munckhof (voorzitter)

Horst aan de Maas heeft een heel jaar feestelijkheden erop zitten: in 2019 was het 800 jaar geleden dat de Heer van Borne aan de Abdij van Averbode het recht van patronaat en personaat van de kerken van Blerick en Berkel heeft gegeven. Dat is groots gevierd door een speciaal opgerichte stichting die talloze activiteiten heeft georganiseerd, ondersteund en gestimuleerd. Een duizelingwekkend aantal evenementen, grote en kleine, waaraan veel vrijwilligers hebben deelgenomen en die voor een binding in de hele Horster gemeenschap hebben gezorgd. LGOG heeft met een tiental activiteiten afgelopen jaar daar ook in geparticipeerd; een van onze bestuursleden zat in het algemeen bestuur van de stichting en heeft ervoor gezorgd dat bij elke bestuursvergadering van de kring de stand van zaken besproken werd.

En nu is opeens alles voorbij, zo lijkt het. Gelukkig is dat niet helemaal het geval alhoewel ook de kring weer overgaat tot de orde van de dag. De lezingencyclus blijft natuurlijk geïnspireerd op onze omgeving maar nu zonder het label van *800 jaar Horst aan de Maas*. Want het bestuur streeft ook in 2020 naar activiteiten die betrekking hebben op ons werkgebied. De activiteiten die we in 2019 hebben georganiseerd werden goed bezocht door zowel leden als niet-leden. Wij hopen dat het ledenaantal daardoor straks ook kan stabiliseren of misschien zelfs kan toenemen.

Elk jaar noemen we het punt van het ledental want het blijft dan ook belangrijk om het ledenaantal op peil te houden: een vereniging als de onze heeft natuurlijk alleen bestaansrecht bij leden die de vereniging dragen. Daarbij moeten niet alleen de activiteiten goed bezocht worden maar ook de bedenkers en uitvoerders ondersteund worden. Ik reken erop dat in 2020 dat ook weer van toepassing zal zijn.

De contacten met de gemeente zijn goed; informeel zijn er gesprekken geweest met de nieuwe burgemeester; wij wachten op een uitnodiging om het gesprek voort te zetten en om nuttige zaken te kunnen realiseren zoals bijvoorbeeld een lang gekoesterde wens

voor een professioneel archief of – minimaal – een professionele ondersteuning van wat nu archief heet, met ruime openingstijden. Provinciaal is LGOG ook actief, maar de contacten met de provincie Limburg verlopen vooral via het Hoofdbestuur. De najaarsvergadering van LGOG, overigens, zal op zaterdag 26 september in onze streek worden gehouden waarbij wij als gastheer zullen optreden.

Door alle activiteiten rondom 800 jaar Horst aan de Maas hebben we in 2019 geen wintercursus gehouden. Dit jaar staat de cursus *Glaskunst* op het programma. Maar liefst 26 belangstellenden – leden maar ook niet-leden – hebben zich aangemeld voor deze cursus. Begin januari zijn we grensoverschrijdend geweest (een beetje maar, maar toch de gemeentegrens over) door de kerk van Castenray te bekijken in het kader van onze winterse kerkbezoeken. Ook hier waren veel belangstellenden, waaronder niet-leden.

Helaas kon in september een geplande excursie naar Münster en omgeving niet doorgaan: het aantal deelnemers was na de inschrijvingstermijn niet voldoende om (hotel-)opties om te zetten in reserveringen. We vreesden niet uit de kosten te zullen komen. Voor dit jaar staat een eendaagse dagtrip op het programma. Na het succes van april naar Averbode (waar we de oorkonde zelfs in handen mochten nemen!) staat nu de hoofdstad van onze zuiderburen op het programma. Wij verwachten dat er voldoende belangstelling voor deze activiteit zal zijn.

Aan het begin van 2020 bestond onze kring 46 jaar. Het mooie getal van 50 komt in zicht. Voor het élan in onze kring zou het, naar de mening van uw voorzitter, goed zijn om hier langzaam voorbereidingen voor te treffen zodat dit groots gevierd kan worden. Tegen die tijd natuurlijk onder aanvoering van een nieuwe voorzitter, want die komt langzaam maar zeker in beeld. En tegen die tijd zal een deel van het huidige bestuur ongetwijfeld ook vernieuwd zijn. Ook voor de redactie van Info LGOG wordt versterking gezocht: op dit moment doet slechts één persoon dit werk. Het bestuur vindt dit een onwenselijke situatie omdat het werk te veel kan worden en omdat het kwetsbaar is. Het bestuur is zoekende naar een goede oplossing.

Het *Historisch Educatief Platform*, het HEP, heeft aandacht gehad en zal in 2020 opnieuw op de agenda staan: inhoudelijk is het uitgebreid met het "archief" van de *Hôrster Kwis* maar we willen natuurlijk ook de "kwissen" uit de andere kernen op deze site zetten. En wellicht het nog verder uitbreiden, misschien zelfs met nieuwe onderwerpen.

U ziet, al het werk komt niet alleen voor rekening van het bestuur: veel vrijwilligers ondersteunen ons werk door het samenstellen van Info LGOG, door het bezorgen, door de jaarlijkse vergadering met de heemkundeverenigingen te organiseren en te notuleren, door andere hiervoor genoemde activiteiten te ondersteunen. En door ze te bezoeken! Wij hopen dat dit in 2020 op dezelfde wijze door zal blijven gaan! ◀

Aangenaam: Meander Grondverwerving en Advies

Meander is een onafhankelijk, middelgroot adviesbureau op het gebied van onroerende zaken. Vanuit ons hoofdkantoor en regiokantoor bedienen wij rijksinstanties, provincies, lokale overheden, nutsbedrijven en andere opdrachtgevers.

Kijk voor meer informatie op www.meanderbv.nl
of neem contact op met ons hoofdkantoor op tel. (0485) 33 65 43

GESCHIEDENIS VAN HORST PUBLIKATIES IN DE VOORMALIGE ECHO

H. G. ter Voert †

H.G. Ter Voert (1905-1984) verdiepte zich jarenlang in de regionale historie en publiceerde daarover regelmatig in de Echo.

In 1935 werd hij benoemd tot hoofd van de Lagere School in Griendtsveen. Tot aan zijn pensionering in 1970 zou hij deze functie blijven bekleden.

Hij schreef een reeks over het kasteel van Horst en zijn bewoners. Zijn artikelen bevatten een schat aan wetenswaardigheden. De redactie heeft daarom besloten om delen van de serie nogmaals te publiceren.

De Markiezin doet afstand van de heerlijkheid Horst (13 juni 1716)

Op dringend verzoek van de Markiezin begaven de schepenen Ardt Camps en Michiel Michiels zich 13 juni 1716 met secretaris Bartholomeus Verberckt naar het kasteel te Horst.

Daar moest een belangrijke akte worden opgemaakt. Er compareerde voor hen Cecilia Catharina, geboren Barones van Bocholtz, Markiezin-Douairière van Hoensbroek, de Hooggebiedende Vrijvrouw van Horst. Zij was gezond van lichaam en geest.

Om een rechtsgeldige akte te kunnen opmaken, werd zij geassisteerd door een meerder- jarige man nl. door Henricus Ignatius Schenck van Nijdeggen, Luitenant (plaatsvervangend) - Drossaard van het ambt Kessel, als haar hiertoe gekozen momboor (voogd).

De comparante verklaarde, dat bij huwelijks- contract van 19 oktober 1670 tussen de Hoog- welgeboren heer Wilhelm Vincent Baron van Wittenhorst enz. zaliger gedachtenis aan de ene zijde en haarzelf aan de andere zijde, o.a. was vastgesteld, dat het aan bruidegom en bruid samen - en, na de dood van een van belden, aan de langstlevende alleen - zou vrijstaan, hun reeds verkregen en nog te verkrijgen goederen onder hun kinderen te verdelen naar eigen goeddunken. Daarbij zou aan de een meer mogen worden gegeven dan aan de ander. Bovendien hadden zij zich het recht voorbehouden om samen een andere dispositie te treffen, zelfs als deze tweede in strijd zou zijn met de eerste. Op grond hiervan hadden zij bij mutuele (wederzijdse) testamentaire dispositie van 23 dec. 1672 elkaar over en weer het

vruchtgebruik van hun erfgoederen vermaakt. Dat vruchtgebruik zou de langstlevende van hen genieten tot zijn (of haar) dood toe.

De comparante verklaarde voorts, krachtens genoemde huwelijksvoorwaarden, de heerlijkheid Horst, waarvan zij dus het recht van vruchtgebruik had tot haar dood, in volle eigendom af te staan aan haar dochter Maria Adriana Alexandrina Theresia, geboren Barones van Wittenhorst etc., gehuwd met de Hoogwelgeboren Heer Antoin Uldarik, Graaf van Frezin etc. Zij deed deze cessie, om het huwelijk van haar dochter geldelijk te ondersteunen en de, bij de sluiting van dit huwelijk, beloofde bruidsschat te voldoen.

Wat stond de Markiezin nu precies aan haar dochter de Gravin van Frezin af ?

1e. Het Huis (kasteel) en de heerlijkheid Horst met alle ap- en dependentiën van molens, tienden, erfpachten, landerijen, tinsen, lijfgewinnen, pachthoven, enz. zoals eerste echtgenoot zal. Willem Vincent van Wittenhorst in het jaar 1660 van de Graaf van Geleen had aangekocht en wat er sindsdien bij verworven was;

2e. een hof te Oirlo, genoemd Lomshof, met de tienden, die daarbij behoorden en de landerijen onder Tienray;

3e. de heerlijkheid Sevenum met hoge, lage en middelbare jurisdictie;

4e. het Huis en de heerlijkheid Gansoijen met de landerijen aldaar;

5e. de heerlijkheden van Drongelen, Besoijen en de Stadt, enz. met alle zowel leen- als allodiale goederen aldaar en verder onder Holland en Brabant gelegen en waarvan de rentmeesters Johan van Asten en Peter Couwenbergh de administratie hadden;

6e. de tienden te Elden en de hof de Coppel onder Malburgen.

Uitdrukkelijk deed de Markiezin ook afstand, ten gunste van haar dochter, van alles wat zij uit hoofde van "tochte" (vruchtgebruik), „douarie" (weduwgeld of weduwgoed), „morgengaeve" (huwelijksgift), „melioratiën" (verbetering van grond of gebouwen) of anderszins zou kunnen eisen ten laste van de afgestane goederen.

Ook zou er niet op in mindering mogen worden gebracht wat wijlen haar zoon Johan Wilhelm Vincent Baron van Wittenhorst enz. zou zijn toegekomen wegens "legitime portie" (wettelijk erfdeel), daar aan hem reeds meer dan het dubbele van zijn legitime portie was gegeven

in de vorm van levensonderhoud, uitrusting, verschaffing van geld, betaalde schulden, enz.

De Markiezin cedeerde de genoemde goederen onder conditie, dat haar dochter Maria met de goederen ook de schulden, die er op rustten, moest aanvaarden, met inbegrip van de schulden, die gemaakt waren ten behoeve van haar zoon Johan. Tevens moest Maria de waarde der verkochte gronden en opgenomen kapitalen vervangen, die van de kant der Markiezin afkomstig waren en aangewend tot betaling der schulden van wijlen haar echtgenoot (W.V. van Wittenhorst).

Hierna compareerde voor de genoemde schepenen en secretaris: Maria, geassisteerd door haar echtgenoot de Graaf van Frezin. Zij accepteerde dankbaar de cessie en renunciatie van haar moeder.

De akte is achtereenvolgens ondertekend door Cecilia Catharina, geboren Barones van Bocholtz, Markiezin-Douairière van Hoensbroek; de Graaf van Frezin; M.A.A.Th. geboren Barones van Wittenhorst, Gravin van Frezin;

H.J. Schenck van Nijdeggen; Ardt Camps; Michiel Michiels; Barth. Verberckt, secris.

Er staan vijf zegels onder: de eerste drie in zwart, het vierde in rode lak; tenslotte het gerichtszegel in groene was, met wit papier bedekt. ◀

PLUS *café*

Ut Patronaat

ontbijt - koffie - gebak - lunch - ijs

STEENOVENS TE BROEKHUIZENVORST EN BROEKHUIZEN

Jeu Derikx

Ongetwijfeld zijn veel oudere gebouwen in de gemeente gebouwd met stenen die in een van de plaatselijke steenovens gebakken zijn. De uitvinding en bouw van de ringovens op het einde van de 19e en in het begin van de 20e eeuw betekenden het einde van de plaatselijke steenfabriekjes. Reeds ten tijde van de Romeinen werden in ons land stenen gebakken. Met de Romeinen verdween ook de baksteenindustrie uit onze streken.

Pas rond de elfde eeuw kwam de baksteenfabricage tot nieuw leven. Aanvankelijk waren de ovens waarin de stenen gebakken werden zeer eenvoudig. Ze werden opgericht bij het te bouwen pand of op de plaats waar de klei of leem voorhanden was.

Allereerst de handelingen die aan het bakken vooraf gingen. Na het afgraven van de klei of leem volgden het kneden en zuiveren. Vervolgens kreeg de grondstof in houten mallen de steenvorm. De afmetingen waren verschillend. De volgende bewerking, het drogen, vond plaats in de open lucht of in een overdekte droogplaats, waar de wind vrij spel had. Het drogen in de open lucht was nogal

riskant omdat door langdurige regen of te felle zon de gevormde stenen waardeloos konden worden. Na 2 à 3 weken drogen waren de stenen droog genoeg om in een oven gebakken te worden. De oudste, de eenvoudigste, maar ook de minst economische ovens waren de zgn. Meilerovens. Op een droge vlakke ondergrond werden de te bakken stenen op hun kant gestapeld.

Tussen de stenen liet men gangen en kanalen vrij om met turf, steenkool of hout te stoken en om de rook af te voeren. Boven de stapel te bakken stenen werd van stenen en klei een deklaag aangebracht waarin zich rookgaten bevonden. De zijwanden werden met klei afgesmeerd om de trek te kunnen regelen en om warmteverlies tegen te gaan.

Na ongeveer 30 dagen stoken en 8 dagen afkoelen kon het kleiomhulsel opengeboren worden en werden de stenen gesorteerd. De onregelmatig verdeelde warmte was er de oorzaak van dat vele van de stenen onbruikbaar of van slechte kwaliteit waren.

Om de mislukking door regenval te voorkomen werd boven de stapel stenen een eenvoudig afdak aangebracht. Het is niet bekend waar in de gemeente ovens van deze soort stonden.

Ovens, die voor lange tijd in gebruik gehouden werden en een veel betere kwaliteit stenen leverden waren de zgn. veldovens. Ze bestonden uit drie, soms vier, zware, naar binnen overhellende muren. Als er vier muren waren bevonden zich in de vierde muur openingen om de stenen in en uit te kruien. In de twee lange muren werden, tegenover elkaar, openingen uitgespaard. Deze openingen dienden om tijdens het bakken de vuren brandende te houden. Bij het inkruien werden van de nog te bakken stenen stookkanalen gemaakt tussen de tegenover elkaar liggende openingen in de zijmuren. Ook de rookkanalen werden tijdens het inkruien in de op hun kant gestapelde stenen uitgespaard. Het gehele netwerk van rookkanalen kwam uit in enkele boven de veldovens uitstekende schoorsteentjes. Als de oven vol was werden de in rechte lagen gestapelde stenen afgedekt met enkele lagen stenen en klei. Daarna konden de vuren ontstoken worden. Door het openen en sluiten van de schoorsteentjes en de stookopeningen kon men de sterkte van het vuur en de trek regelen.

De ovens werden gestookt met steenkool en/of hout. Om schade door de regen te voorkomen werd boven de oven soms een dak aangebracht. Daar de stenen tijdens het bakken krompen, zakte de stapel enigszins in. Aan dit krimpen, het inklinken, kon de steenbakker zien wanneer met stoken gestopt kon worden. Meestal was dit na 30 á 40 dagen.

Nadat met stoken gestopt was liet men de stenen nog 8 á 10 dagen afkoelen voordat men met uitkruien begon. De hoeveelheid onbruikbare en minderwaardige stenen was minder dan in de Meilerovens. Toch leverden de veldovens nog betrekkelijk veel "bleke" stenen d.w.z. stenen die niet hard genoeg gebakken waren. Een ander nadeel was dat het inkruien, bakken en uitkruien zoveel tijd in beslag nam, dat slechts 2 á 3 vullingen per seizoen mogelijk waren.

De ringoven, die een het hele jaar doorgaande fabricage mogelijk maakte, verdrong de veldoven.

In Broekhuizenvorst vinden we enkele plaatsen waar met zekerheid veldovens gestaan hebben. Uit geschriften is bekend dat de gebroeders Wijnhoven in 1833, achter hoeve "de Horre" in Ooijen,

een oven in gebruik namen. Voor het werk in de steenoven werden Walen in dienst genomen. Naast een weekloon ontvingen ze iedere dag dat zij werkten een nieuwe strekel (= gereedschap om de klei boven de vorm af te strijken) en een pint jenever.

Uit de aantekeningen blijkt dat stenen uit deze veldoven verkocht werden aan inwoners in Arcen, Wellerlooi, Well, Geijsteren, Horst, Swolgen, Broekhuizen, Broekhuizenvorst en Ooijen. De prijs voor gebrande en bleke stenen was 1 cent per stuk.

Een tweede veldoven was gelegen vlak over de grens tussen Swolgen en Broekhuizenvorst.

Ongeveer veertig meter uit de hoek Swolgenseweg-Osterbos is nog telkenjare als het land geploegd is, aan de rode kleur van de grond te zien waar de veldoven stond die de leem van de "Goudberg" tot stenen van slechte kwaliteit verwerkte.

De huidige Heideweg, tegenover huisnummer 12a, bedekt sinds 1964 de plaats waar een derde veldoven stond. Dit gedeelte van de straat heette vroeger de Leemweg. Tot genoemd jaartal gaf de rode kleur van de grond ook hier de plaats aan waar eens een veldoven stond. In een register van straatnamen uit 1984 wordt de weg, die vroeger naar het westen lag, de Leemweg genoemd.

In Broekhuizen hebben we tot nu toe een plaats kunnen vinden waar een veldoven stond, en wel achter Lottumseweg 35, aan de Maas, waar in 1904 nog een oven in gebruik was.

In genoemd jaar brandde Stokterplaats (Horsterweg 8) af. De boerderij werd opgebouwd met stenen afkomstig uit de aan de Maas gelegen veldoven die eigendom was van J. ter Velden.

Enkele willekeurige aantekeningen uit aantekenboeken van H.H. Aerts uit Broekhuizen van 1874 tot 1916:

Den 3e juni 1876: Tigchelse kolen uit het schip naar de oven Vorster Heide gebracht, 2 dagen met vier paarden en een halve dag met drie paarden.

12 augustus: de steenoven klaar en aangestookt, nog 40 mud gruis bij moeten halen.

30 oktober: Den steenoven opengemaakt.

1 mei 1878: De tighel kolen ontvangen en met vijf karren ingevaren, 2 man in het schip en 2 man manden dragen. Twee en halve dag gevaren naar de Vorster Heide.

18 juni begonnen te tighelen.

10 september begonnen in te kruien van 174.000 stenen, 1000 verregend.

13 november den steenoven open gebroken.

De vroegere Leemweg op de Vorster Heide. ◀

sinds 1927

THEUNISSEN

dakbedekkingen

Noordsingel 11 Horst

WWW.THDAK.NL / 077-3981420

Wiel Beckers
Rijwielservice

van Merwijkstraat 47

5961 SB Horst

telefoon; 077-3986332

wielbeckersrijwielservice.nl

openingstijden; maandag t/m vrijdag; 19.00-20.00 uur

Derk van Assen en Berendje Grolleman

Wiel Steegs

Ter aanvulling van de tekst “Het memoriekrus in de Schadjker bossen” in INFO sept. 2019, nr. 61, heb ik het navolgende artikel geschreven

Het was een gemis dat de echtgenote van Derk van Assen niet genoemd werd bij het herdenkingskrus in de Schadjkse bossen. Haar aandeel in het verzet, samen met haar man Derk, is een gedeelde heldendaad. Haar verblijf in een concentratiekamp en haar dood in februari 1945 zijn het tragische gevolg van haar getoonde moed in het verzet tegen de Duitse bezetters.

Herdenking 75 jaar bevrijding Horst a/d Maas in november 2019 was een goed moment om dit kenbaar te maken. Op de plek waar haar man Derk in 1943 gefusilleerd is.

Derk van Assen 1891-1943

Berendje Grolleman 1894-1945

Beiden zijn geboren te Hasselt in Overijssel. In 1918 traden ze daar in het huwelijk.

Daarna verhuisden ze naar Maastricht, waar Derk werkzaam was als deurwaarder der Directe Belastingen. Derk en Berendje hadden geen kinderen.

In Maastricht was Derk ouderling bij de Christelijk Gereformeerde Gemeente. Tevens was hij landelijk voorzitter van de Christelijke vakbond voor belastingambtenaren.

Vrijwel vanaf het begin van de oorlog in 1940 waren Derk en Berendje actief betrokken bij het verzet.

Zij regelden de vlucht voor Joden naar andere landen. In samenwerking met verzetsgroepen uit Maastricht en het Zuid-Limburgse mijngebied werden geallieerde piloten uit handen van de bezetter gehouden. Naast de verspreiding van illegale bladen als Vrij Nederland en Trouw speelden zij een rol bij het samengaan van onderduikorganisaties in de stad Maastricht.

Al deze activiteiten bleven niet onopgemerkt bij de Duitse bezetters. Via infiltraties en verraad verkreeg de Duitse Sicherheitsdienst bewijzen van hun vele illegale activiteiten.

Dit leidde tot de arrestatie van Derk en Berendje op 24 juli 1943 in hun huis aan de Cannerweg 124A. Zij boden op dat moment onderdak aan een Joods echtpaar en werden daarmee op heterdaad betrap tijdens hun arrestatie.

Derk werd wekenlang verhoord door de Sicherheitsdienst in het huis van bewaring te Maastricht. Hij liet echter niets los over de verzetsmensen met wie hij samengewerkt had. De belastingdienst van Maastricht bood de Duitsers tevergeefs 40.000 gulden om Derk vrij te kopen. Na een poging van verzetsmensen om Derk te bevrijden, werd hij op 14 september 1943, in de vroege ochtend, naar de Schadijkse bossen in Meterik gebracht. Omdat hij bleef weigeren de Sicherheitsdienst informatie te verschaffen, werd hij ter plaatse gefusilleerd.

In 1946 werd zijn lichaam hier opgegraven. Na identificatie werd hij herbegraven in zijn geboorteplaats Hasselt. De gemeente Horst heeft in 1946 een herdenkingskruis laten plaatsen. Sinds vele jaren wordt dit kruis onderhouden door de Stichting kruisen en kapellen van Horst a/d Maas.

In 1963 hebben de stoffelijke resten van Derk een laatste rustplaats gevonden op het Ereveld van de Stichting Oorlogsgraven te Loenen op de Veluwe.

Berendje werd na tijdelijke detentie in kamp Vught, zonder enige vorm van proces, op transport gesteld naar concentratiekamp Ravensbrück in Duitsland. Op 18 februari 1945 is zij daar van uitputting, in erbarmelijke omstandigheden gestorven. De locatie van haar laatste rustplaats is onbekend.

Andere plaatsen met tastbare herinneringen aan Derk van Assen en Berendje van Assen-Grolleman:

- Algemene begraafplaats in het Van Stolkspark te Hasselt: Herdenkingskruis Derk en Berendje
- Ereveld van de Stichting Oorlogsgraven te Loenen: laatste rustplaats van Derk, vak E, nr. 25
- Cannerweg 124A te Maastricht: Struikelsteentjes in het trottoir
- Belastingkantoor Maastricht: een monumentje
- Straatnaam in Maastricht: Van Assenstraat
- Concentratiekamp Ravensbrück: vermelding van de naam Berendina van Assen-Grolleman
- Yad Vashem Jeruzalem: Hall of Names

De verzetshelden Derk van Assen en Berendje van Assen-Grolleman zijn op 6 september 1989, door Yad Vashem in Jeruzalem, erkend als Rechtvaardigen onder de Volkeren.

Een samenvatting van deze tekst is te lezen op het informatiebord van Stichting Landschap Horst a/d Maas bij het herdenkingskruis van Derk van Assen in de Schadijkse bossen in Meterik. U neemt bij de parkeerplaats aan de Gusseweg de wandelroute: Drabbelsdriftroute. Ongeveer halverwege deze route bevindt zich het herdenkingskruis. ◀

HULPACTIE “H.A.R.K.” TE LOTTUM (1945-1946)

Huub Hendrix

Het pand Koopmans met bouwjaar 1763 gelegen aan de zuidzijde van het marktplein te Lottum heeft diverse functies gehad. In een hoek van de entree hing een oud paneeltje met een geringe kunstwaarde. Het heeft aan de achterzijde de vermelding van een Gronings adres en telefoonnummer, waaruit we kunnen concluderen dat het uit de dertiger jaren komt. Het werd altijd het “HARK”-schilderijtje genoemd. Hoe komt een schilderijtje uit Groningen in Lottum terecht, wat is de H.A.R.K. en hoe zit het met de geschiedenis rondom dit paneeltje?

Uit de aantekeningen in het dagboek van de Lottumer Peter Antoon Rutten lezen we het volgende:

“7 oktober 1944, Tusschen 17 september en 7 oktober wijinig gebeurtenissen dan dat bijna iederen dag bende moffen de huizen afstropen om wat van hun gading mede te nemen, ook vaak komen er om eieren en geven de mensen steeds wat om maar kwijt te raken”.¹⁾

Op 27 november 1944 werd Lottum door de Engelsen bevrijd, maar dat duurde maar enkele dagen en de Lottumers werden gedwongen te vertrekken, eerst naar plaatsen verder van de Maas gelegen. In februari van 1945, toen het front vanuit de Peel zich naar de Maas verplaatste, evacueerde men naar in Oost-Vlaanderen gelegen plaatsen als Haaltert-Denderhoutem en Welle.

Bij de terugkeer van deze vluchtelingen in Lottum, troffen ze een dorp aan waar veel spullen waren verdwenen of vernield. Er was weinig van waarde meer aanwezig in de woningen. Dit lot had niet alleen het dorp Lottum getroffen, maar was op meerdere plaatsen in Noord-Limburg van toepassing. ²⁾

In de 2de helft van 1945 startte het Rode Kruis met een hulpactie onder de naam H.A.R.K. Deze afkorting staat voor Hulp Actie Rode Kruis. Voor alle duidelijkheid: de goederen van deze hulpactie van het Rode

Kruis moeten we niet verwarren met de bekende distributiekaarten waarmee na bekendmaking bepaalde levensmiddelen konden worden opgehaald bij de plaatselijke winkeliers.

Het eerste konvooi met levensmiddelen voor Noord-Limburg kwam op 31 juli 1945 aan bij hotel Wilhelmina in Venlo. Omdat in de eerste 6 maanden na de bevrijding in september 1944 maar een klein gedeelte van het land bevrijd was, konden de getroffen gebieden niet eerder adequaat worden voorzien van hulpgoederen. Eerst na de terugkeer van de geëvacueerde bevolking kon men vaststellen wat de noodzakelijke behoeften waren.

Bij de verdeling in Venlo werd op elke stamkaart met “Hoofd” een pakket uitgereikt. Het gevolg was een groot tekort op de toegewezen 3510 pakketten. Om het probleem op te lossen werd dit aantal vermeerderd met 1958 pakketten. Dit bleek later nog niet voldoende en dit leidde tot een heftig incident tussen de Kring Administrateur van het Rode Kruis en de transportkolonist Minten. 3)

In onze omgeving hebben we geen hongerwinter gehad zoals in de steden in het noordwesten van Nederland. Wat de voedselvoorziening betrof was een stad als Venlo natuurlijk zwaarder getroffen dan het omliggende agrarische platteland. Inwoners uit Venlo trokken het platteland op om goederen te ruilen voor boter, eieren en andere levensmiddelen. Vanaf half augustus 1945 werd het magazijn van de “Blauwe Zusters” in Steyl in gebruik genomen door het Rode Kruis omdat de opslagruimte in Venlo onvoldoende was.

Tot medio september werden de levensmiddelen met vrachtauto's aangeleverd. Om kosten te besparen ging men over op vervoer per schip. Eind september arriveerden de eerste schepen met havermout en Deense pakketten. Er zaten bedorven artikelen in deze pakketten en deze konden pas na opschoning worden verstrekt.

In Steyl werden van september 1945 tot april 1946 zesentwintig schepen met levensmiddelen gelost.

Als bijlage een voorbeeld van uitgifte te Horst. 4)

COMMISSARIAAT
NEDERLANDSCHE ROODE KRUIS
 KRING LIMBURG

(1)

GEMEENTE HORST. (9940 inwoners)

Sept. 24. '45: Zuster Theresis:	bebijfood 275 pakketten. haverhout 328 pakken. moeder en kind 27 pakken. t.b.c. 72 pakketten.
Sept. " " : HARK:	Braz. en Arg. pakketten 198 pakken
Oct. 3. '45: Zuster Theresis:	666 doosjes kaas voor zieken.
Oct. 19. '45: R.K. ziekenhuis:	500 doosjes kaas voor zieken.
Dec. 3. '45: Hr. Burgemeester:	14 stuks R.K. pakketten.
Nov. 27. '45: R.K. ziekenhuis:	3 kisten eieren.
Dec. 13. '45: Wijkverpleging : "Groene Kruis"	t.b.c. pakketten 56 stuks. suikerziektepakketten 19 stuks. overige ziektepakketten 300 stuks.
Febr. 18. '46: Zuster Therese, "Groene Kruis"	zachte zeep twee vaten.
Mrt. 26. '46: Gaden van degen:	Diversen.

Verder werd aan de gemeente Horst toegewezen:

October '45:	haverhout	1000 gr.	per	persoon	letters	A t/m	E.
November ":	bacon	250 "	"	"	"	"	"
Januari '46:	Jan	300 "	"	"	"	"	"
Februari ":	bebijfood	4 bl.	"	"	"	D "	E.

Fragment verslag overzicht verstrekking hulpgoederen te Horst.

De hulp van het Rode Kruis betrof niet alleen levensmiddelen, maar ook andere hulpgoederen. Deze bestonden o.a. uit kleding, schoenen en allerlei praktische gebruiksvoorwerpen, meubels, tafels, stoelen, kasten en ledikanten. Uit plaatselijke depots werden deze goederen verstrekt.

Volgens de verslagen van het Rode Kruis waren er in de gemeente Grubbenvorst 3483 inwoners. Direct na de oorlog was te Lottum in 1945 in een van de schuren bij Koopmans met huisnummer B101 een dergelijk depot van het Rode Kruis gevestigd.

Het register en de administratie van verdeling van deze hulpgoederen werden in een kist op de zolder gelegd. Hierdoor zijn deze gegevens bewaard gebleven.

Bij onderwerpen die verband houden met de oorlog zijn beschietingen en bombardementen populairdere onderwerpen dan een humanitaire actie van het Rode Kruis. En hulp krijgen ligt altijd gevoelig. Daarom werd met de gegevens hierover discreet omgegaan. Maar omdat het meer dan vijfenzeventig jaar geleden is, en bovendien blijkt dat het alle gezinnen of huishoudens betrof, is het gebruik van deze bron nu wel geoorloofd.

Bij de uitgifte werd het dorp ingeschreven op huisnummers en de tweede kolom vermeldt het aantal bewoners op dit adres. Alle huisnummers in Lottum begonnen met de letter B. Hierdoor weten we dat in de wintermaand december 1945 het aantal aanwezige inwoners in Lottum 1327 bedroeg. Dat niet alle inwoners terug waren blijkt uit de aanvulling in dit register.

Als we de 1327 personen delen door de 195 gezinnen komen we uit op gemiddeld 6,8 personen.

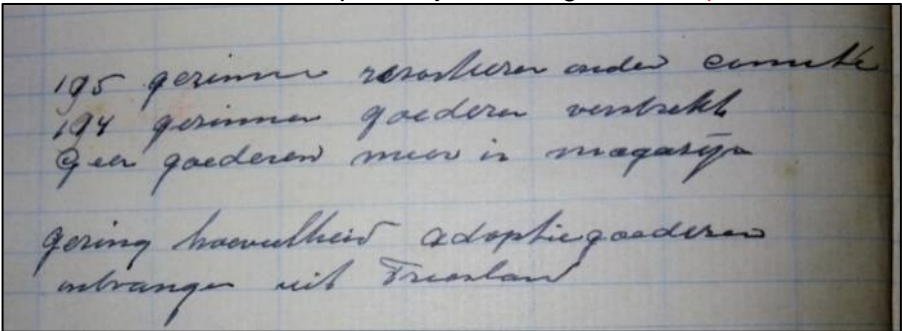
Er waren tweepersoons huishoudens maar naar huidige maatstaven ook veel grote gezinnen van 10 personen en meer.

Naam	1	2	3	4	5	6	7	8
Bos G.	1	1	1	1	1			
Boer P. M.	2	2	2	2	2			
Kleiring E.	3	3	3	3	3		11	1
Maasflor Fr.	7	7	7	7	7		11	
v. d. Ven	9	9	9	9	9		11	1
de Boer	10	10	10	10	10	11		1
Mulder F. Hijzen	11	11	11	11	11	1		
Verborg Ger.	11a	11a	11a	11a	11a		11	

Lottums register met ingekomen en uitgegeven kleding december 1945

De secretaris in Lottum vermeldt dat hij de kas en goederen overnam op 11 juli 1945 van de vorige secretaris, en dat van voor deze datum hem geen gegevens bekend waren. Het bedrag dat hij overnam was een batig saldo van fl. 2587,84. In het dorp Lottum vielen 195 gezinnen onder het comité. Van de geringe hoeveelheid

hulpgoederen uit Groningen en Friesland, bestaande uit huisraad, heeft het boven vermelde paneeltje deel uitgemaakt. 5)

Lottums register, aantal gezinnen en vermelding van de goederen uit Friesland.

Vluchten voor oorlogsgeweld, elders opgevangen worden, na terugkeer niets meer hebben en afhankelijk zijn van hulp, het lijkt een modern verhaal van ergens ver weg. Maar het gebeurde ook hier, in de dorpen langs de Maas.

Er is een stille getuige: het "HARK"-schilderijtje dat deel uitmaakte van de hulpgoederen uit de provincies Groningen en Friesland. ◀

Olieverfpaneeltje met op achterzijde: J. Huizenga Warfhuizen tel. 12

- 1) *Dagboek Peter Antoon Rutten, Lottum.*
- 2) *RooyNet, film NOORD helpt ZUID.*
- 3) *Commissariaat Nederlandsche Roode Kruis,
Kring Limburg, Verslag Intendance
(verdeeling Levensmiddelen) 1 augustus 1945-1 mei 1946.
Bevat informatie over de toegewezen hulpgoederen van het Rode
Kruis aan veel Noord Limburgse plaatsen.*
- 4) *Idem.*
- 5) *Register ontvangst en verdeling textiel en overige hulpgoederen
goederen te Lottum, 1945-1946.*

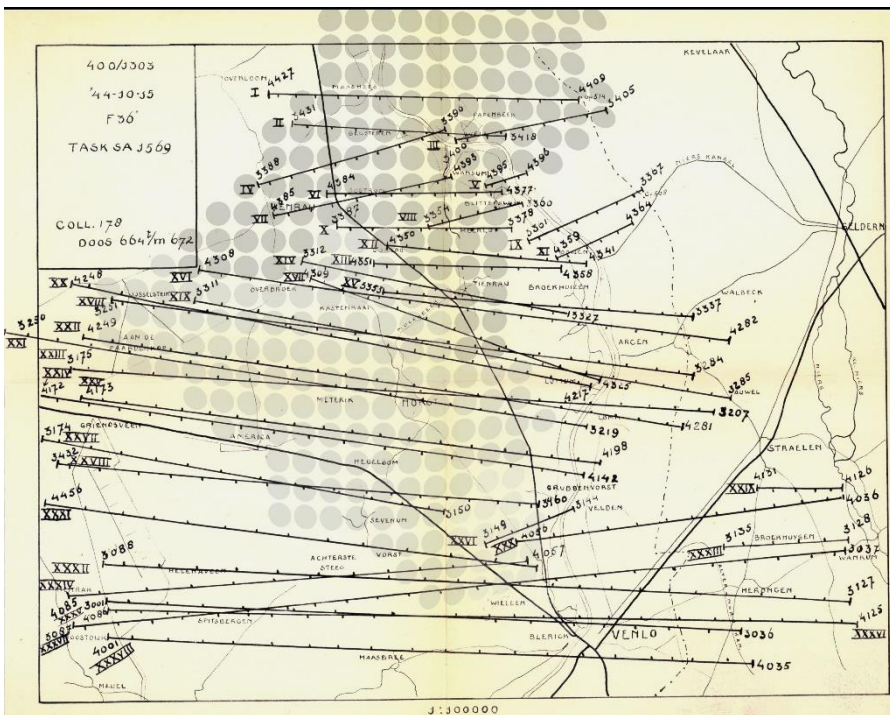
BOMMEN, GATEN EN SPOREN DIE BLEVEN

Melderslo 1944 vanuit lucht gezien

Jörgen Dinnissen

Op 15-10-1944 maakte de R.A.F. luchtfoto's van Noord-Limburg. In deze bijdrage kijken we naar de sporen die de bommen en andere gebeurtenissen tijdens de Tweede Wereldoorlog in Melderslo achterlieten op een collectie van elf luchtfoto's.

Het was een heldere en zonnige zondag, 15 oktober 1944 vanuit de lucht gezien. Geen wolken tussen de geallieerde vliegtuigen die luchtfoto's maakten en de dorpen van Noord-Limburg tussen Overloon en Maasbree beneden. Op deze dag werden zeven van de 38 runs gevlogen over Melderslo: 17 tot en met 23. Een run is een doorloop van luchtfoto's van het gebied onder het vliegtuig.

Figuur 1. Vluhtkaart op 15-10-1944, sortie 400/1303, vlucht 178, run 1 tot en met 38 (in romeinse cijfers) ingetekend.

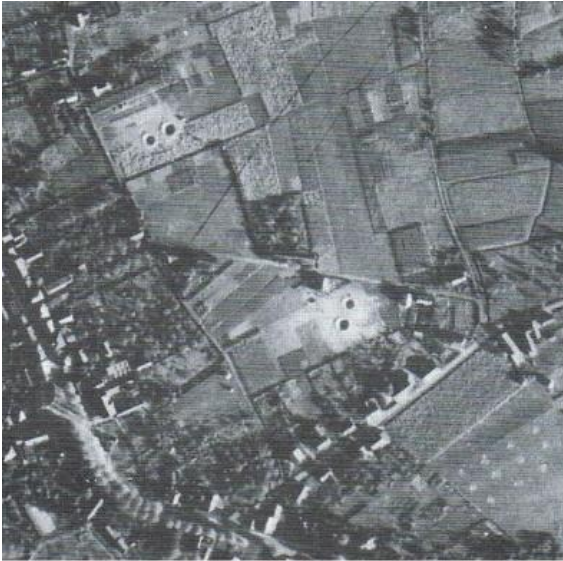
RAF luchtfoto's drie dagen na bombardement op Horst op 12-10-1944

Tijdens de Tweede Wereldoorlog (1940-1945) begon op 17-9-1944 operatie 'Market Garden'. Dit was de geplande cirkelvormige aanval op het Ruhrgebied en Noord-Duitsland door de geallieerden op de Duitsers via de bruggen over het Wilhelminakanaal (Son), Zuid-Willemsvaart (Eindhoven), Maas (Grave), Waal (Nijmegen) en Rijn (Arnhem). Tien dagen later, op 26-9-1944 kwam de verovering tot stilstand bij Arnhem. De brug over de Rijn bij deze stad bleek een brug te ver.

Hoe verder voor de geallieerden? Om de corridor tot Nijmegen open te houden en het "bruggehoofd" Venlo op te ruimen – lees: het blokkeren van de veren en de brug bij Venlo over de Maas, voor de Duitse soldaten – moest het gebied tussen Overloon, Venray en Venlo tot de Maas opgeruimd worden. Dit werd gedaan tijdens operatie 'Constellation' die op 12-10-1944 begon. Op deze dag werden Venray, Horst, America en Sevenum gebombardeerd door de geallieerden. Horst was een verkeersknooppunt. Doel: aanvoerroutes van de Duitsers naar het frontgebied onbegaanbaar te maken waarbij zij het vooral gemunt hadden op kruispunten, bruggen en ook kerktorens. In Horst kwamen hierbij tientallen mensen om het leven.

Drie dagen na het vallen van de bommen werd het gebied vanuit de lucht in beeld gebracht, voor het opmaken van de schade en om een actueel beeld te krijgen van het operatiegebied, tijdens Royal Air Force (RAF) sortie 400/1303, vlucht 178. Hierbij werden tientallen foto's gemaakt van Melderslo. Deze foto's zijn digitaal te vinden bij DotKaData. Zij ontsluiten 200 jaar luchtfoto's en kaarten van Nederland.

In deze bijdrage kijken we samen naar de sporen, littekens of leestekens van de Tweede Wereldoorlog in het landschap van Melderslo op een selectie van de 15-10-1944 luchtfoto's.

Verse bomgaten. Hoe zien die eruit?

Meestal herken je bomgaten door de ronde vorm en het gegeven dat zij in paren voorkomen. In onderstaande foto tweemaal twee bommen in de hoek van de Venloseweg en Meldersloseweg in Horst. De bomgaten op deze foto zijn drie dagen oud.

*Figuur 2. Run 21 foto 3229 detail.
Twee paren bomgaten in Horst van drie dagen oud.*

BOM A. Zes bommen op 7-8-1942

In de buurt van Rutten kwamen zes bommen neer (Overzichtskaart gebied tussen rode ovaal met A erin). Hierdoor liepen het huis van Rutten en vijf andere huizen glasschade op. Een koe van Driessen moest worden afgemaakt. Van dit alles zijn geen sporen zichtbaar op een van de luchtfoto's.

BOM B. Tweehonderd brandbommen op 7-9-1942

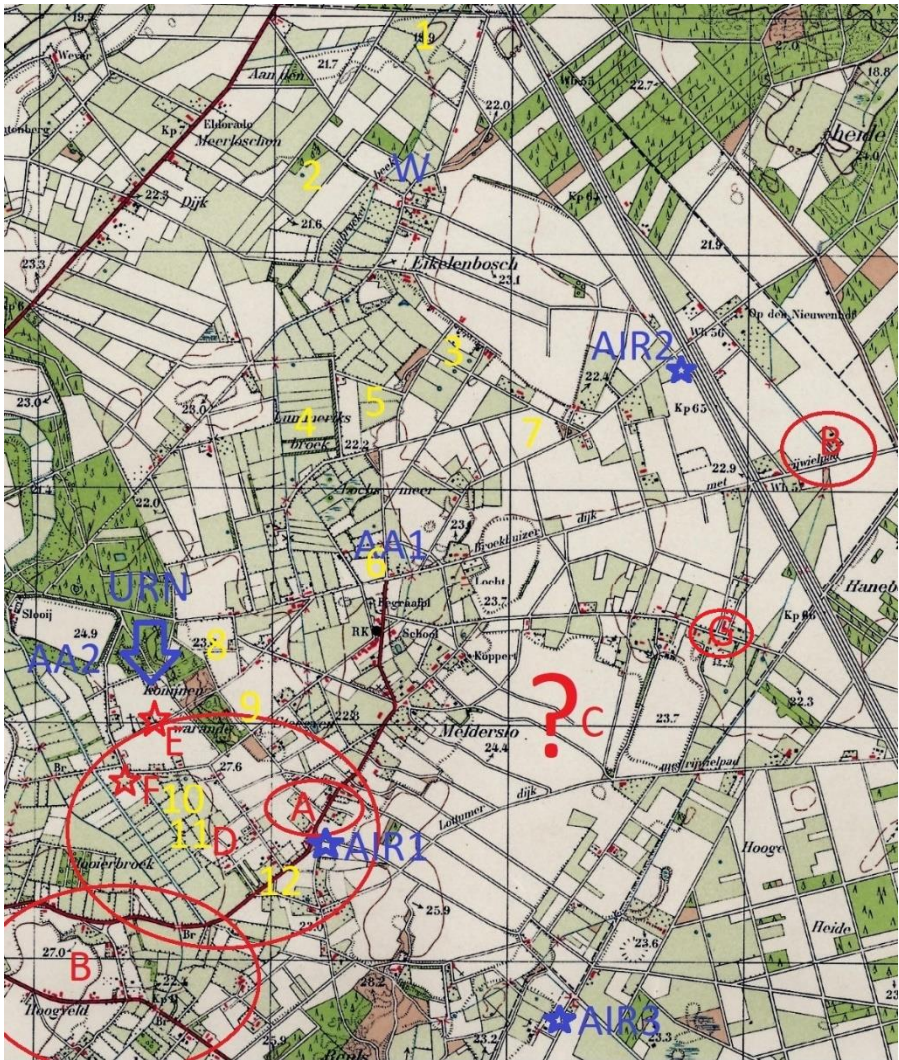
Boven Horst werden rond 200 brandbommen afgeworpen. Een deel kwam neer in een veld tussen de Melderslose- en Venloseweg (Overzichtskaart B linksonder). Hiervan zijn geen sporen zichtbaar op een van de luchtfoto's.

Zes bommen ontploften op tweehonderd meter van huis H. van Hameren-van der Werff (Overzichtskaart B midden-rechts). In de huidige collectie luchtfoto's ontbreekt een luchtfoto van dit huis.

BOM C. Vierhonderd brisant- en brandbommen op 2-10-1942

Een geallieerde bommenwerper kreeg op weg naar Krefeld een voltreffer van een Duitse jager van Fliegerhorst Venlo. Om zichzelf te redden wierp hij boven Swolgen en Horst zijn bommen af. In Melderslo liepen daardoor landbouwgewassen schade op.

De exacte locatie in Melderslo is onbekend (Overzichtskaart C met een vraagteken).

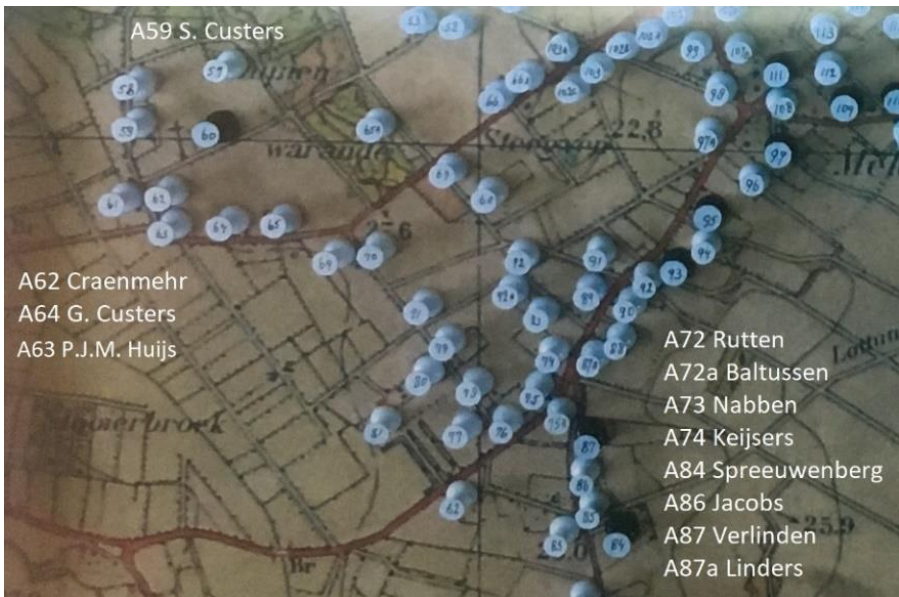

Figuur 3. Overzichtskaart. Gevallen bommen (rode A tm G) en andere gebeurtenissen (met kleur blauw) ingetekend op topografische kaart van 1939. In geel de op luchtfoto's gevonden sporen (1 tm 12).

BOM D. Zestig brandbommen en honderd fosforbommen op 9-4-1943

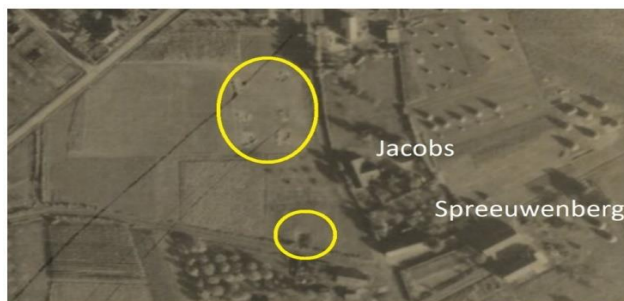
De afgeworpen bommen op deze dag, door een geallieerd vliegtuig dat zich wilde redden, zorgen voor veel schade (Overzichtskaart D). De boerderijen van Verlinden en Keijsers gingen in vlammen op. Een springbom in bouwland bij Craenmehr. In weiland van J. Custers ging een springbom pas later af door een tijdsklok. Aan huizen van Huijs en G. Custers ontstond enige schade. Enkele fosforbommen en een "grote hoeveelheden" brandbommen in tuin en weiland van Jacobs. Kippenhok van Spreeuwenberg werd door een brandbom in vlam gezet. Schuur en stal van Nabben zijn verbrand. Brandbom door dak van Baltussen veroorzaakte wel schade maar geen brand. Brand van brandbom door dak van Rutten kon snel geblust worden.

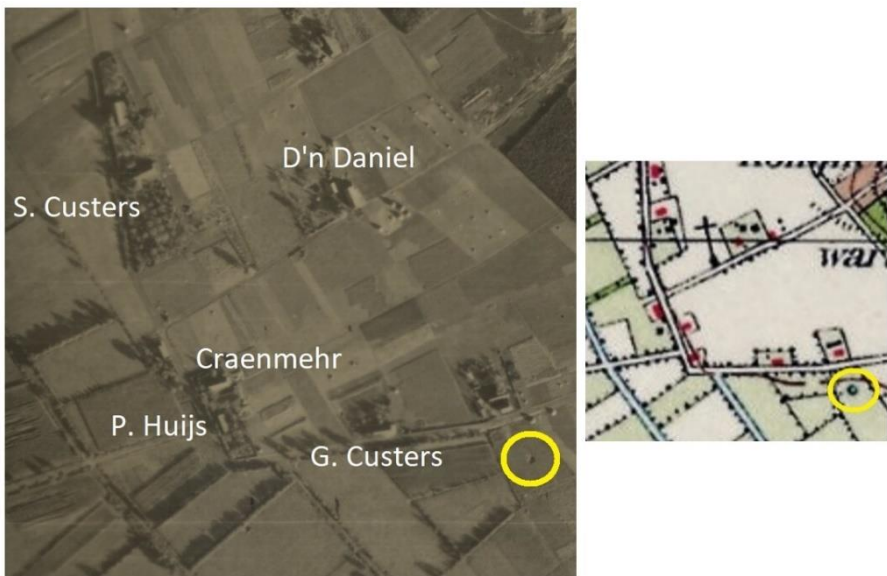
Figuur 4. De genoemde families in 'Bom D' met hun A-nummer adres op topografische kaart 1939. Het huis stond op de plaats van punaise.

*Figuur 5.
Run 21 foto 3227
detail. De afgebrande
boerderijen van
Keijsers en Verlinden
hebben weer een dicht
dak.*

Figuur 6. Run 21 foto 3227 detail. Driemaal twee bomgaten voor huis Jacobs (Overzichtskaart 12). Uit topografische kaart 1939 (rechts) blijkt het "gat" onder een poel te zijn.

Figuur 7. Run 21 foto 3227 detail. Geen bomgaten zichtbaar bij Craenmehr en beide Custers. Uit topografische kaart 1939 blijkt het "gat" rechtsonder (Overzichtskaart 10) een poel te zijn.

BOM E. Projectiel bij D'n Daniël op 29-4-1943

Er werd op 29-4-1943 een projectiel aangetroffen bij D'n Daniël (Overzichtskaart E). Hiervan is geen spoor te vinden op de luchtfoto van 'Figuur 7'.

AIR 1. Crash op 26-5-1943 van geallieerd vliegtuig op kruising Meldersloseweg, Vlasvenstraat en Boomsweg

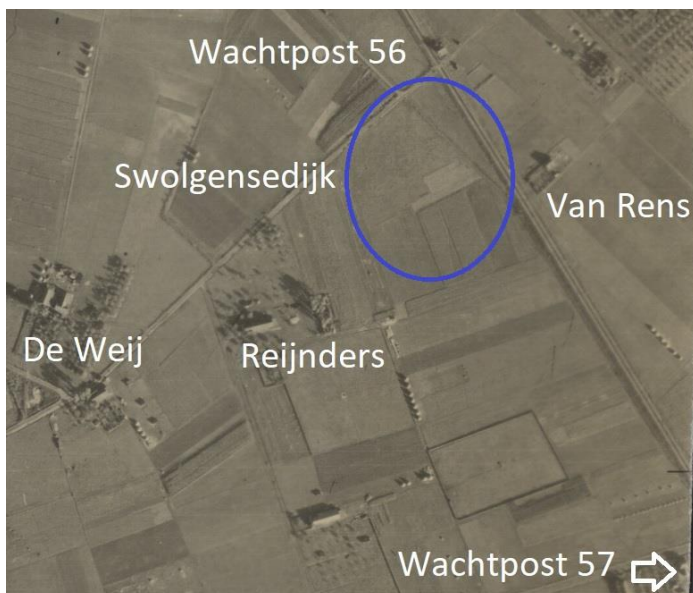
Een geallieerde bommenwerper (Lancaster) werd geraakt door Duits luchtafweergeschut en crashte op de kruising van de Meldersloseweg, Vlasvenstraat en Boomsweg, vijftieng meter van huis Van Rens (Overzichtskaart AIR1). Vijf van de zeven bemanningsleden overlijden. Is op de luchtfoto wel of niet een spoor zichtbaar van deze crash?

Figuur 8. Run 21 foto 3226 detail plus uitvergroting. Wel of niet een spoor van de crash op de kruising van de drie wegen en bij huis Van Rens (Overzichtskaart AIR1)?

AIR 2. Noodlanding Duits vliegtuig op 19-8-1943 bij Swolgensedijk met verbogen spoorlijn

De Duitse Focke Wulf van piloot Salomon van vliegbasis Volkel moest tijdens een proefvlucht ("Werkstattflug") een noodlanding maken om 15:15 uur (Overzichtskaart AIR2). Tachtig meter ten westen van de spoorlijn Nijmegen-Venlo tussen wachtpost 56 en 57 op bouwland van Reijnders (er staat: Rijnders). Door de landing was een rail van de spoorleiding zodanig verbogen dat deze vervangen moest worden. Dezelfde dag om 18:45 uur werd het spoor weer vrijgegeven. Salomon was tot een noodlanding overgegaan omdat hij zich door slecht zicht ("schlechter Sichtverhältnisse") niet meer kon oriënteren. Op de luchtfoto onder zijn geen sporen zichtbaar van de noodlanding.

Figuur 9. Run 18 foto 3271 detail. Geen sporen zichtbaar van een noodlanding waarbij spoorrails verbogen werd (Overzichtskaart AIR2).

AIR 2. Crash Duits vliegtuig in 9-1940 bij Swolgensedijk

In 'Melderslo Destijds' staat een noodlanding genoteerd in de "herfst van 1940": "tussen boerderij De Weij en de boerderij van W. van Rens aan de Swolgensedijk. In dichte mist was de Junkers gedesoriënteerd geraakt." Groeneveld geeft aan dat deze gebeurtenis in 9-1940 plaatsgevonden heeft en dat het een Junkers 52 betreft met serienummer CF-RD van eenheid KGZBV. Geen informatie bekend over bemanning. In 'figuur 9' zijn geen sporen zichtbaar van de noodlanding of crash.

AIR 3. Crash op 20-5-1944 Duitse nachtjager grens Horst-Grubbenvorst

Op de grens van Horst-Grubbenvorst stortte een Duitse nachtjager (Bf 110) neer, na een luchtgevecht van 20 minuten met een Mosquito, bij huis van G. Niessen (Overzichtskaart AIR3). Dit huis staat geschat 100 meter van de gemeentegrens in de gemeente Grubbenvorst. De drie piloten kwamen om het leven. Aanzienlijke schade aan de stallen en kippenkooien. In de huidige collectie luchtfoto's ontbreekt een luchtfoto van dit huis.

BOM F. Eind 8-1944 Ontploffing duizendponder

In 2008 deelt Wiel Custers – een zoon van G. Custers – de herinnering van een duizendponder die eind augustus 1944 's nachts door een bommenwerper was laten vallen (Overzichtskaart F). Dezelfde dag rond 15:30 uur ontplofte de bom en veroorzaakte een gat van 22 meter doorsnede en 5,5 meter diep. In dit gat werd rondslingerend oorlogstuig gedumpt. Ruim honderd karren zand werden uit de “heuvels” van de Konijnswarande gehaald en hiermee werd het gat gevuld. Later bij het ploegen van de akker kon men nog altijd een grote kring zien waar het gat geweest was. De gedumpte munitie werd in 1992 door de Explosieven Opruimings Dienst (EOD) opgeruimd. Op luchtfoto van 1944 is dit bomgat nauwelijks zichtbaar maar als we de locatie vergelijken met luchtfoto's van 1951 en 1955 moeten we concluderen dat dit het bomgat is.

Figuur 10. Run 21 foto 3227 detail. Vaag zichtbaar dichtgegooid bomgat en door explosie veranderde grondstructuur (Overzichtskaart F).

Figuur 11. Luchtfoto 1951 (links) en 1955 (rechts). Dezelfde cirkel op foto's van respectievelijk zeven en elf jaar later. Conclusie: bomgat!

AA1 en AA2. Vanaf 9-1944 Duitsers in school en bij particulieren. Artillerie aan Eikelenbosserdijk en Slooierveld

Hay van Kuijck herinnert zich in 2020 dat in de houtwal bij zijn ouderlijk huis (blauwe ovaal links) aan het eind van de oorlog voor enige weken rond de drie “kanonnen” (lees: artillerie) stonden gericht op Venray. Deze zijn feitelijk nooit gebruikt. Aan de overkant van de weg (blauwe ovaal rechts) stonden er nog eens drie in de houtwal. Ook gericht naar Venray. Deze kanonnen zijn wel gebruikt geweest. Na het vertrek van de Duitsers vonden zij daar lege kanonhulzen. Op onderstaande foto zijn geen kanonnen zichtbaar. Of onzichtbaar gecamoufleerd?

Figuur 12. Run 18 foto 3270. Geen artillerie zichtbaar in blauwe ovalen (Overzichtskaart AA1). Uit topografische kaart 1939 blijkt het “gat” boven (Overzichtskaart 6) een poel te zijn.

In 2009 geeft Ger Helden aan dat er aan het eind van de oorlog “kanonnen” stonden aan de hoge kant van het Slooierveld langs de Slooierveldweg. Hij kon zich niet herinneren hoeveel het er waren en waarop ze gericht stonden. Ook richting Venray? Op onderstaande foto zijn geen kanonnen zichtbaar. Of onzichtbaar gecamoufleerd? Waarschijnlijk zijn de kanonnen aan de Eikelenbosserdijk en aan het Slooierveld er pas na de luchtopname van 15-10-1944 komen te staan.

Figuur 13. Run 22 foto 4267.

Geen artillerie zichtbaar in blauwe ovaal (Overzichtskaart AA2).

W. Voor 11-1944 loopgraaf op perceel Willemse aan Herenbosweg

In 2007 geeft Harrie Willemse aan dat in de wei naast hun huis door de Duitsers een loopgraaf gegraven was aan het eind van de oorlog (Overzichtskaart W). Feitelijk is deze nooit gebruikt want de Duitsers waren alweer vertrokken voordat de geallieerden kwamen eind 11-1944. Op onderstaande foto is geen loopgraaf zichtbaar. Of onzichtbaar gecamoufleerd?

Figuur 14.

Run 17 foto 4318. Geen loopgraaf zichtbaar in blauwe ovaal (Overzichtskaart W).

URN. Gevonden urnen in 1942 bij uitgraven boomstronken en in 1944 bij graven speel-loopgraven door kinderen

In 1942 werd door arbeiders bij het uitgraven van boomstronken op de Konijnswaranda aan de rand van de “Moelbèrenbos” een urn gevonden. Deze werd tijdens het uitgraven door een schop stuk gemaakt.

In 2008 gaven Piet Marcellis, Jan en Piet Vissers en Wiel Custers aan dat zij in 1943-1944 als kind ook verschillende urnen gevonden hebben tijdens het graven van speel-loopgraven. Op onderstaande foto is het gerooide perceel goed zichtbaar en ook de speel-loopgraven.

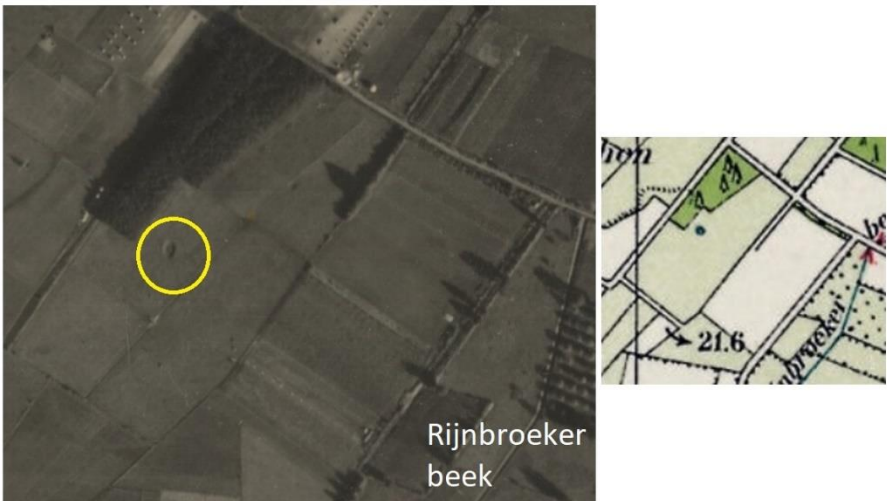

Figuur 15. Run 19 foto 3299 detail. Van bomen gerooide perceel is zichtbaar en door kinderen gegraven speel-loopgraven (Overzichtskaart URN).

Ongedateerde sporen in Melderslo

Figuur 16. Run 17 foto 4318 detail. Twee bomgaten links en rechts van Rijnbroeker beek (Overzichtskaart 1). Geen poelen als we kijken op Topografische kaart 1939 (rechts).

Figuur 17. Run 17 foto 4318 detail. "Gat" (Overzichtskaart 2) blijkt een poel als we kijken op Topografische kaart 1939 (rechts).

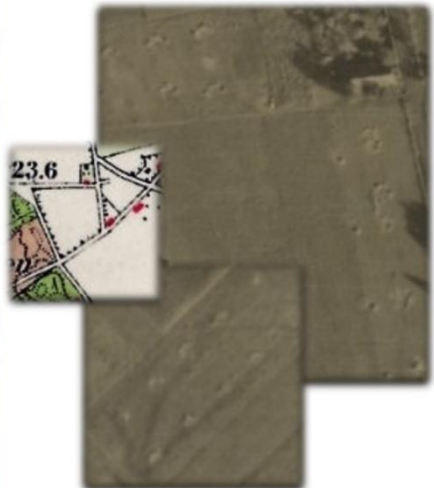
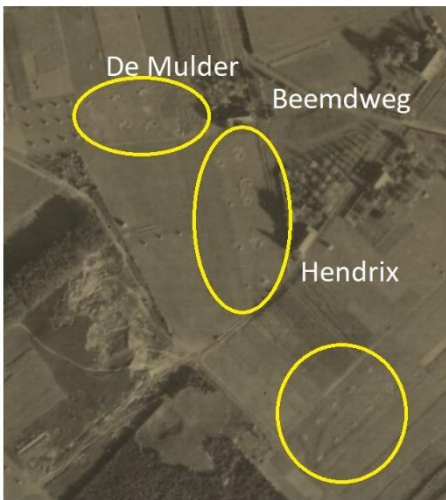
Figuur 18. Run 17 foto 4318 detail. “Gat” (Overzichtskaart 3) blijkt een poel als we kijken op Topografische kaart 1939 (rechts).

Figuur 19. Run 17 foto 4318 detail. “Gat” links (Overzichtskaart 4) is een bomgat als we kijken op Topografische kaart 1939 (rechts). De lijn rechts (Overzichtskaart 5) is niet te identificeren. Een loopgraaf heeft een zigzag vorm. Waarschijnlijk een sloot.

Figuur 20. Run 18 foto 3271 detail. "Gat" links (Overzichtskaart 7) is een bomgat als we kijken op Topografische kaart 1939 (rechts).

Figuur 21. Run 21 foto 3227 detail met uitvergrotingen. De topografische kaart 1939 (midden) geeft geen verklaring voor de sporen. Driemaal twee bomgaten boven bij De Mulder en viermaal twee bomgaten daaronder (Overzichtskaart 8). Onder huis Hendrix vijfmaal twee bomgaten (Overzichtskaart 9).

Figuur 22. Run 21 foto 3227 detail. De topografische kaart 1939 (rechts) geeft geen verklaring voor de sporen. Eenmaal twee bomgaten (Overzichtskaart 11)?

Gebeurtenissen na luchtopnames

Voor de volledigheid. Na de luchtfoto's van 15-10-1944 hebben nog de volgende gebeurtenissen plaatsgevonden in Melderslo: rond 5-11-1944 vallen er zeven bommen op de hoek van de Blaktweg en Langevenseweg (Overzichtskaart G) en op 23-11-1944 wordt de kerk van Melderslo opgeblazen door terugtrekkende Duitse soldaten. Op 25 en 26-11-1944 wordt Melderslo bevrijd tijdens operatie 'Nutcracker'.

Merk op, alle "bombardementen" in Melderslo, tijdens de Tweede Wereldoorlog, werden gedaan door geallieerde vliegtuigen die zich het vege lijf wilden redden in de lucht. Waarschijnlijk op weg naar het Ruhrgebied. Toevallig en niet doelgericht kwamen zij in Melderslo op de grond terecht. Voor de mensen beneden in Melderslo zal deze achtergrondinformatie (het 'waarom'?) destijds weinig uitgemaakt hebben.

Conclusie

Op de genomen luchtfoto's van 15-10-1944 zijn verschillende sporen terug te vinden van de bombardementen tijdens de Tweede Wereldoorlog in Melderslo. De bomgaten van sporen 11 en 12 zijn te koppelen aan het bombardement van 9-4-1943. De bomgaten van sporen 1, 4, 7, 8 en 9 zijn niet direct te koppelen aan een van de bombardementen.

Om definitief vast te stellen of de door mij op basis van de luchtfoto's als bomgaten geïdentificeerde gaten ook echt bomgaten zijn zouden

de foto's aanvullend bekeken moeten worden met een stereoscoop waarmee drie-dimensionaal naar een foto kan worden gekeken. (In de Tweede Wereldoorlog deden ze dat onder andere met een zakstereoscoop.) Ook grondmonsters zouden kunnen helpen bij de identificatie. Ontplofte bommen laten namelijk ook chemische sporen na.

Bronnen

- *Vluchtk kaart 178 is afkomstig van www.dotkadata.com onder Bibliotheek Wageningen UR, Sortie-Vluchtkarten.*
- *Geraadpleegde RAF luchtfoto's van 15-10-1944: run 17 foto 4318; run 18 foto 3270 en 3271; run 19 foto 3298 en 3299; run 20 foto 4224 en 4225; run 21 foto 3226, 3227 en 3229; run 22 foto 4267. Indien u ze zelf wilt raadplegen (downloaden is prijzig) stuur dan een e-mail, via de redactie, dan zal ik ze aan u beschikbaarstellen.*
- *Claassens, 'Melderslo Destijds' (1994), 35-41.*
- *Derix, 'Oud Horst in het Nieuws', deel 5 (1994), 215-218.*
- *Derix, 'Oud Horst in het Nieuws', deel 6 (1994), 15, 23, 85-86, 108-111, 118, 122, 233.*
- *Dinnissen, 'Melderslo 100 Jaar' (2016), 621-631.*
- *Groeneveld, 'Mayday, Mayday, Mayday! Negentig jaar vliegtuigcrashes rondom Venlo' (2012), 57, 105, 125, 133, 143-144, 274, 288, 294, 299. Crashnummers 22, 152, 188 en 248.*
- *Geschiedenis Melderslo Nieuwsbrieven: 12-2008 (duizend ponder Sint Odastraat); 3-2010 (bommen 8-4-1943); 10-2010 (Lancaster); 2-2018 (bommen Blakt).*
- *Set van 'Jan en Maria in 't Zandt, Venlo' van de noodlanding op 19-8-1943 met (a) samenvatting door In 't Zandt; (b) verslag van Catsman op 23-8-1943 aan Marchausseegewest Eindhoven, Groep Horst, No. 901 met onderwerp 'Noodlanding Duitsch vliegtuig'; Duits dossier van II/JG 26 bijgehouden door de Gruppenkommandeur.*
- *Staal en Voskuil, 'Een blik op bezet Nederland: luchtfoto's van de geallieerden' (1980), 6-10, 27-34.*

INVENTARISATIE ARCHIEF PAROCHIE ST.-LAMBERTUS

Jos Jenniskens

Vanaf 2017 hebben Harrie Jenniskens, Hai Perrée' en ondergetekende de archieven van de St.-Lambertusparochie en het Dekenaat Horst opgeschoond en geïnventariseerd. De periode is 1968 t/m 2014. Van de St.-Lambertusparochie bestaan al inventarissen van 1434 t/m 1945 (incl. dekenaat) en van 1946 t/m 1967 (incl. dekenaat).

In de inventaris van het dekenaat is een opsomming van de dekens opgenomen vanaf de oprichting van het Landdekenaat Kessel. In de inventaris van St.-Lambertus een opsomming van de pastoors (periode 1238 tot heden).

Samenstelling Landdekenaat Kessel bij de oprichting in 1562

Baarlo, Blerick, Blitterswijck, Broekhuizen, Broekhuizenvorst, Geijsteren, Grubbenvorst, Helden, Horst, Kessel, Lottum, Maasbree, Meerlo, Oirlo, Sevenum, Swolgen, Venray en Wanssum.

Landdekens van het Land van Kessel

naam	Geb. plaats	tijdvak	pastoor te:
Franciscus van Ailfort	Lierop	1586	Blerick
Henricus van Dail	Venray	1603 en 1607	Venray
Petrus Verberckt		1611	Grubbenvorst
Gerrit Hengst		1616	Horst
Alardus Versondert		1622	Sevenum
Joannes Bongaerts		1641	Broekhuizenvorst
Henricus Sijbgens		1642	Wanssum
Michaël Roeffs		1650	Helden
Petrus Verberckt	Maashees	1652	Venray
Joannes Nobelmans	Wachtendonk	1666	Grubbenvorst
Joannes Daemen	Bergen		Broekhuizenvorst
Mathias Roebroek	Valkenburg	1684-1716	Venray
Herman Winols	Emmerik	1716-1721	Lottum
Joannes Knippenberg	Helden	1722-1742	Helden
Bernardus Portmans	Roermond	1742-1752	???

Jan Babtist Albers	Venlo	1752-1783	Horst
Joannes Kuypers	Well	1783-1798	Swolgen
Arnoldus Aerts	Swolgen	1798-1804	???

laatste landdeken van Kessel

Kantonpastoors 1804-1809

Jacobus Steeghs	Horst	1798-1804	pastoor
		1804-1809	kantonpastoor
Servatius Vlecken	Nieuwstadt	1809-1832	

Dekens dekenaat Horst

Servatius Vlecken	Nieuwstadt	1832-1833	
Michaël van Wis	Helden	1833-1840	
Petrus Verheggen	Buggenum	1840-1862	pastoor te Venray

(Afsplitsing Dekenaat Gennep 1862)

Petrus Roeykens	Venray	1856-1874	
Jacobus Geene	Ottersum	1874-1894	
Ludovicus Janssens	Roermond	1894-1919	
Theodorus Creemers	Stramproy	1919-1945	

(Afsplitsing Dekenaat Helden 1930 en Dekenaat Venray 1932)

Leonardus Debije	Paffendorf	1945-1967	
Leonardus Akkermans	Fijnaart	1967-1976	
Paulus Dings	Tegelen	1976-1987	
Mathieu Hanneman	Kerkrade	1987-1991	
Arnoldus van Hout	Eindhoven	1991-1999	
Robertus Merx	Rotterdam	1999-2009	
Alexander de Graaf Woutering	Roermond	2009-	

(Samenvoeging Dekenaat Horst en Helden 2012)

Pastors van de St.-Lambertusparochie vanaf 1238 tot heden.

Otto van Borne, die het Patronaat van Blerick en Berkel in leen had van de Graaf van Loon, droeg in 1219 het patronaat in "voortdurend bezit" over aan de Kerk van Averbode (Norbertijnen of Premonstratenzer)

Engelbert, Aartsbisschop van Keulen, nam in het jaar 1224 gemelde Kerk met aanhorigheden onder zijn bescherming en noemde daaronder ook Blerick en Berkel.

De vorenbedoelde overdracht van de Kerk te Blerick werd bevestigd door Paus Gregorius IX op 30 mei 1239, en die van de Kerk van Berkel door Paus Urbanus IV in mei 1262.

In 1238 was Rutgerus, een religieus uit de Abdij van Averbode, persona (pastoor of bedienaar der kerk) van de kerken te Blerick én te Berkel.

Pastors van de St.-Lambertusparochie vanaf 1238 tot heden.

1238	Rutgerus, religieus van Averbode	pastoor van Blerick en Berkel
1273	Fr. Franciscus	pastoor van Blerick en Berkel
1290	Fr. Michael	pastoor van Blerick en Berkel
1294	Fr. Franciscus van Diest	pastoor van Blerick en Berkel
1300	Fr. Godefridus van Hersele	pastoor van Blerick en Berkel
1354	Fr. Renerus van Aerschot	pastoor van Blerick en Berkel
1354	Henricus van Winxele	pastoor van Blerick en Berkel
1360	Wilhelmus van Montfort	pastoor van Blerick en Berkel

In 1365 wordt Horst als dorp genoemd (acte Johan van Myrllaer, ridder, beloofd het kerspel van der Horst en het dorp Horst, in alle rechten te houden, waarin wijlen zijn vader ze placht te houden)

1415	Sibertus van Atrio	pastoor van Blerick en Horst
1425	Mathijs van Berlo	pastoor van Blerick en Horst
1430	Waltherus Crauwels	pastoor van Blerick en Horst
1447-1462	Wilhelmus Spaen	pastoor van Blerick en Horst
1462-1472	Gerardus Coninck	pastoor van Blerick en Horst
1472-1476	Henricus van der Horst	pastoor van Blerick en Horst
1476-1487	Herman Gruyter	pastoor van Blerick en Horst
1487-1510	Jacobus van den Bosch	pastoor van Blerick en Horst

In 1503 werden de parochie Horst zelfstandig

1510-1530	Joannes Verwarden	pastoor van Horst
1530-1550	Egidius van Kessel	pastoor van Horst
1550-1551	Renerus Bellens	pastoor van Horst

1551-1563	Jacobus a Reickel	pastoor van Horst
1563-1571	Lenardus Slotemaker	pastoor van Horst
1571-1594	Joannes Croonenbergius	pastoor van Horst
1594-1600	Philippus Rantwijck	pastoor van Horst, landdeken van Kessel
1600-1627	Gerardus Henngst	pastoor van Horst
1627-1636	Jaco bus Joesten	pastoor van Horst
1639-1650	Antonius Sartorius	pastoor van Horst

In 1650 staat de 35e Abt van Averbode, Servatius Vaes, de Parochie Horst voorgoed af aan het bisdom Roermond.

1650-1678	Antonius Sartorius	pastoor van Horst
1678-1688	Nicolaas Macquart	pastoor van Horst
1688-1709	Joannes van Laer	pastoor van Horst
1707-1721	Gerardus van Loon	pastoor van Horst
1721-1723	Joannes van Loon	pastoor van Horst
1723-1733	Arnoldus Janssen	pastoor van Horst
1733-1783	Jan-Babtist Albers	pastoor van Horst, landdeken van Kessel
1783-1798	Rutger Haeghens	pastoor van Horst
1799-1804	Jacobus Steeghs	pastoor van Horst

1804 einde Landdekenaat Kessel / start dekenaat kanton Horst

1804-1809	Jacobus Steeghs	kantonpastoor van Horst
1809-1832	Servatius Vlecken	kantonpastoor van Horst

1832 einde kantondekenaten

1832-1833	Servatius Vlecken	pastoor deken van Horst
1833-1840	Michael van Wis	pastoor deken van Horst
1841-1856	Herman Graus	pastoor van Horst
1856-1874	Petrus Fr. Roeykens	pastoor deken van Horst
1874-1894	Jacobus Geene	pastoor deken van Horst
1894-1919	Ludovicus Janssens	pastoor deken van Horst
1919-1945	Theodorus Creemers	pastoor deken van Horst
1945-1968	Leonardus Debije	pastoor deken van Horst
1968-1976	Leonardus Akkermans	pastoor deken van Horst
1976-1987	Paulus Dings	pastoor deken van Horst
1987-199	Mathieu Hanneman	pastoor deken van Horst
1991-1999	Arnoldus van Hout	pastoor deken van Horst
1999-2009	Robertus Merckx	pastoor deken van Horst
2009-	Alexander de Graaf Woutering	pastoor deken van Horst

Jaarverslag 2019 Kring Ter Horst.

Jan Vissers, secretaris

Bestuur en leden:

Samenstelling per 31 december 2019:

De heer drs. M.P.G.M. van den Munckhof, voorzitter, de heer P.J.T. Vissers, secretaris, de heer P. Jakobs, penningmeester en de leden: de heer ing. P.J.M. Jakobs, de heer J.P.J.L. Hesen, mevrouw W.J.G. Seuren-Keijsers en de heer A.H. Snellen.

Het bestuur vergaderde in het verslagjaar 7 maal. Tijdens deze vergaderingen werden de lopende zaken besproken, zoals de samenstelling van het jaarprogramma, de lezingen en de voorbereidingen van de wintercursus en de excursies. Op de agenda stonden ook nog de uitgave van het informatieblad INFO LGOG en de samenwerking met de redactie en de contacten met diverse geledingen binnen onze gemeente en met de gemeente zelf. Het overleg met de heemkundeverenigingen uit de gemeente Horst aan de Maas kwam regelmatig aan de orde. Ook werd de samenwerking met de overige kringen besproken. In 2019 is diverse keren gesproken over onze inbreng en opzet van onze activiteiten in het kader van "800 jaar Horst".

Bestuurssamenstelling en jubilarissen:

Tijdens de jaarvergadering van 13 maart vond er geen wijziging in de bestuurssamenstelling plaats.

Dit jaar waren 5 leden 25 lid van LGOG kring. Zij konden tijdens de jaarvergadering niet gehuldigd worden. Tijdens de komende jaarvergadering zal dit alsnog gebeuren. Het betreft de leden mevrouw M. Hesen-Keysers, mevrouw H. Schatorjé-Buijsen, de heer G. Verstraelen, de heer X. van Dijk en de heer G. van Strien.

Lezingen in 2019:

30 januari

De heer dr. Ragdy van der Hoek hield een lezing over "Leopold Haffmans, Limburgs groote mond" (40 belangstellenden)

13 maart

Jaarvergadering. Na de pauze verzorgde mevr. Yvonne Hermans (Horst) een korte lezing over "Schilderijen van de graaf van Wittenhorst"

- (50 belangstellenden). Deze lezing vond plaats in de “Heeren van Horstzaal” op het kasteel “Huys ter Horst”
- 10 april De heren Guus Janssen en Jacques van Rensch hielden een lezing in het kader van “800 jaar Horst”. De heer Janssen belichtte het belang van het oude document dat zich in Averbode bevindt en de heer van Rensch beschreef Horst (Berkele) 800 jaar geleden (50 belangstellenden).
- 18 september "Cultureel erfgoed op oude kerkhoven". De heren Leon Bok en René te Dam beschreven de betekenis van oude kerkhoven voor ons cultureel erfgoed en hoe dit te behouden (65 belangstellenden)
- 6 november De heer Jos Engelen uit Sittard hield een lezing over “De geschiedenis van de sigaren- en tabaksindustrie in Noord-Limburg”. (60 belangstellenden)
- 11 december De heer Ton van Maastricht uit Maastricht sprak over “Fritz Peutz, een Heerlens architect” (45 belangstellenden)
- Gemiddeld:**
 2019: 52 bezoekers
 2018: 52 bezoekers
 2017: 60 bezoekers

Excursies en activiteiten in 2019:

- 9 januari: Bezoek aan de parochiekerk van Horst: De Sint Lambertuskerk met als thema: “De zoektocht naar de kelder” door de heer Xavier van Dijk. Er waren 50 deelnemers.
- 13 april: Eendaagse excursie naar Achel en Averbode (50 deelnemers). In Achel werd een bezoek gebracht aan de tentoonstelling over de Eerste Wereldoorlog en ook werd een stukje van de “Dodendraad” bekeken. In Averbode bezochten we de abdij door een rondleiding en in de bibliotheek werd het beroemde document

27 december uit 1219, waarin sprake is van Berkele (= Horst), getoond.
De kring organiseerde een kleine excursie naar "het Historiehuis" in Roermond waar de tentoonstelling "Een schat aan scherven", als voorbereiding op de wintercursus werd bezocht (26 deelnemers)

Dorpswandeling in 2019:

11 juli Zomeravondwandeling door "De Schaak". Onder leiding van de heren Hoebers en Steegs werd in druilige omstandigheden een rondwandeling gemaakt. De heer Hoebers vertelde over het natuurhistorische gedeelte en de heer Steegs verhaalde het verhaal over Derk van Assen, een verzetsstrijder die daar ter plekke op 14 september 1943 werd gefusilleerd. Er waren ruim 30 wandelaars.

Cursus:

Zoals ieder jaar gebruikelijk houdt het LGOG kring Ter Horst in het winterseizoen een cursus. Getracht werd nog om een cyclus van oude en nieuwe films over "Horst" te organiseren maar dit bleek organisatorisch niet haalbaar. Omdat het project "800-jaar Horst aan de Maas" ook veel energie kostte en veel andere activiteiten met zich meebracht werd besloten om dit jaar van een cursus af te zien.

INFO LGOG Kring Ter Horst:

In 2019 werden onder redactie van de heer J.H. Jenniskens de nummers 60 (februari) en 61 (september) gepubliceerd. In de INFO zijn onder meer opgenomen de verslagen van de jaarvergadering, cursus, lezingen en andere activiteiten. Verder verzorgden Mart Lenssen, Xavier van Dijk, Huub Hendrix, Jörgen Dinnissen, Jeu Derikx, Hay Mulders en Harrie Raaymakers, regelmatig een rubriek. Verder waren er losse artikelen en interviews die inhaakten op de actualiteit. Het blad verschijnt in een oplage van 200 exemplaren en wordt mede mogelijk gemaakt dankzij bijdragen van regionale sponsors.

Overleg Gemeente:

De contacten met de gemeente zijn mede door het vertrek van de heer C. van Rooij op een lager pitje gezet. Met de nieuwe burgemeester zijn de eerste contacten reeds gelegd. Het inrichten van een goed functionerend en toegankelijk archief zal hier het hoofdmotief zijn.

800 Jaar Horst, 2019:

In 2019 bestaat Horst 800 jaar, dat wil zeggen is het 800 jaar geleden dat de naam “Berkele” in een akte genoemd werd. Er is een werkgroep in het leven geroepen om dit feest groots te vieren. Ook in het bestuur van deze werkgroep participeert onze kring. Alle lezingen die het LGOG in het jaar 2019 organiseert zijn opgenomen in het programma van de werkgroep. Dit project was gedurende het hele jaar een groot succes. Een aantal mensen van het LGOG werkte met Plus-supermarkt samen om een plaatjes-programma op te stellen over het verenigingsleven in Horst aan de Maas. Het werd een groot succes.

Historisch Educatief Platform (HEP)

De website van Het Historisch Educatief Platform wordt nog steeds veelvuldig geraadpleegd. Deze site bevat veel lesprogramma's voor het onderwijs. De onderwerpen die gekozen worden moeten betrekking hebben op de historie van de omgeving in de ruimste zin van het woord. Nog steeds wordt bekeken of er mogelijkheden zijn om de website te moderniseren en aan te vullen. De archieven van de afgelopen edities van “De Horster Kwis” zijn in de website opgenomen.

Overleg Heemkundeverenigingen:

Jaarlijks wordt een bijeenkomst georganiseerd van het Regionaal Overleg met de Heemkundeverenigingen. Aanwezig zijn vertegenwoordigers van America, Broekhuizen, Grubbenvorst, Meerlo-Wanssum, Melderslo, Merselo, Sevenum, Venray, Castenray, Helden en Horst. Er wordt uitgebreid van gedachten gewisseld over elkaars activiteiten. Afgelopen jaar werd op 27 november voor de 38^e keer vergaderd. Dit keer in Horst, in museum “De Kantfabriek” De vergadering staat onder leiding van ons lid en oud-secretaris de heer Jacques Kelleners. Na afloop ontvangt iedereen een overzicht van alle activiteiten van elke vereniging.

Verslag LGOG jaarvergadering 13 maart 2019

Jan Vissers, secretaris

1. Opening en mededelingen.

De voorzitter opent om 20.00 uur de vergadering en heet iedereen van harte welkom. Een speciaal woord van dank aan de voorzitter van stichting “Huis Ter Horst” die deze ruimte speciaal voor het LGOG ter beschikking heeft gesteld.

  - Ook kan hij mededelen dat traditiegetrouw alle aanwezige leden tijdens de jaarvergadering, dus tot aan de pauze, een kopje koffie of thee aangeboden krijgen.
  - Er is een afmelding binnen gekomen van: *mevrouw Truus Lenssen, mevrouw Marlies Huys, mevrouw Til van Dijck en de heer Henk Thielen.*
  - Tijdens de jaarvergadering worden alle overleden leden van het afgelopen jaar herdacht. Dit jaar zijn dat de heren *Piet van Enckevort, Huub Heijer, Gerd Verheijen en Hay Reintjes.* Middels een minuut van stilte wordt hier gehoor aan gegeven.
  - De excursie op 13 april naar Achel en Averbode stroomt al vol. Aanmelden kan nog. (*13-3-2019: 44 deeln.*)
  - Op uitnodiging van ons lid, de heer Lucassen die eigenaar is van supermarkt Plus in het centrum van Horst, neemt onze kring deel aan een sponsoractie. Bij het boodschappen doen krijgt u een muntje dat in een koker van een van de deelnemende verenigingen gedaan kan worden. U wordt uitgenodigd om de muntjes dan in de koker van LGOG te doen, waarmee u ons werk steunt. Tevens hangt er een mooie poster van onze kring.
  - Onze mispelboom, hier voor de deur, heeft al vruchten gedragen. In november zijn de secretaris en voorzitter gaan oogsten.
2. Verslag 44e jaarvergadering (7 maart 2018, zie Info LGOG nr. 60 pagina 62 en verder). Dit wordt zonder op- of aanmerkingen onder dankzegging aan de secretaris goed gekeurd.

3. Verslag over 2018 van de secretaris (zie Info LGOG nr. 60 pagina 58 en verder). Ter plekke aanvulling: het ledental op 31 december 2018 bedroeg **149**, inmiddels staat de teller op 141. Ook dit wordt goedgekeurd met dank aan notulant, secretaris Jan Vissers.

Om alles visueler te maken is er opnieuw kort digitaal verslag van het afgelopen jaar gemaakt. Dank aan secretaris en aan samensteller digitale verslag, Pieter Jakobs

4. Verslag over 2018 van de penningmeester en de kascontrolecommissie.

Penningmeester Peter Jakobs doet uitvoerig verslag van het financiële reilen en zeilen van onze kring. Het afgelopen jaar heeft een negatief saldo opgeleverd van € 1.330,00. Dit wordt veroorzaakt door de duurdere lezingen, de aanschaf van nieuwe folders en de kosten voor de INFO. Daar tegenover staat dat er door de daling van het ledenaantal een kleinere vergoeding komt vanuit Maastricht. De reserves zijn voldoende om dit verlies op te vangen en daarnaast zal het bestuur actie ondernemen om een verder verlies te voorkomen.

Commissie: mevrouw Huys-Oostveen en de heer Thielen. Mevrouw Huys heeft zich ziek gemeld, haar werkzaamheden zijn overgenomen door de heer Gé Kluiters. Hij doet namens de commissie verslag van de controle der boeken. Hij deelt mee dat alles keurig netjes in orde is bevonden, alle bedragen kloppen en de tegoeden staan op de rekening(en). Hij stelt daarom de vergadering voor om de penningmeester en het bestuur decharge te verlenen voor het gevoerde beleid, hetgeen onder applaus gebeurt.

5. Benoeming nieuw lid kascontrolecommissie: de heer Sjef Keijzers stelt zich voor volgend jaar beschikbaar om samen met de heer Henk Thielen de boeken te controleren.

6. Bespreking bestuursbeleid

In 2019 viert de hele gemeenschap van Horst aan de Maas het feit dat het oudst bekende document waarin over de voorloper van Horst wordt gesproken, 800 jaar geleden werd

opgesteld: in 1219 was er in een oorkonde sprake van dat de Heer van Borne aan de Abdij van Averbode het recht van patronaat en personaat geeft van de kerken van Blerick en Berkel. In 2015 heeft onze kring daar al aandacht aan besteed; een tijdje later is er een stichting opgericht die velerlei activiteiten begeleidt, coördineert en stimuleert. Namens LGOG Kring Ter Horst zit een van onze bestuursleden, de heer Arie Snellen, in het algemeen bestuur van deze stichting. Hiermee wil de Kring een duidelijk signaal geven zich te committeren aan de uitgangspunten van de viering van 800 jaar Horst aan de Maas: het verzamelen en doen interesseren van mensen in het hele grondgebied van de gemeente. En van de Kring!

De Kring heeft getracht om de lezingen voor het kalenderjaar 2019 zoveel als mogelijk in het teken te stellen van deze viering. We hopen daarmee onze eigen leden natuurlijk te bedienen maar wellicht ook de belangstelling te kweken bij niet-leden. Die zich dan hopelijk bij ons aansluiten. Want het aantal leden is en blijft een precair punt.

Op provinciaal gebied is LGOG bezig met de modernisering van de vereniging. Dat komt letterlijk tot uiting in de huisstijl. De oranje kleur is vervangen door een kleur die meer naar het goud neigt; het blauw is prominenter geworden. Ook de kring heeft zijn documenten aangepast en presenteert met trots een nieuwe folder.

Door de extra aandacht aan de lokale geschiedenis die de Kring maar ook veel andere verenigingen en clubs in ons werkgebied geven, hebben we voor het eerst in vele jaren besloten geen wintercursus te houden. Wij vreesden dat er op een overdaad aan activiteiten zal ontstaan; bovendien was het lastig om een geschikt onderwerp te vinden dat aansluit bij dit jaarthema.

Wellicht hebben we dit jaar twee excursies: een eendaagse in april en een tweedaagse in september. In de lente willen we graag naar Averbode gaan om daar het originele document te zien; in het najaar staat een excursie naar Münster en omgeving op het programma vanwege de schilderijen van de heren van Wittenhorst die daar te bewonderen zijn.

Op bestuurlijk vlak is het rustig hoewel er gezocht wordt naar een nieuwe voorzitter. Er zijn gesprekken geweest en inmiddels is er een serieuze kandidaat die op dit moment helaas nog niet beschikbaar is. Wij hopen dat hij volgend jaar zal kunnen aantreden. Want wij vinden het ook verstandig om op dit gebied te blijven evolueren. Overigens is de huidige voorzitter bereid om tot die tijd door te blijven functioneren.

Dit jaar viert de Kring dat 45 jaar geleden de oprichting plaatsvond. Al die jaren is er door de Kring rustig verder gebouwd aan het uitdragen van de geschiedenis in algemene zin en die van Horst aan de Maas in specifieke zin. De jeugd werd daar in het verleden ook bij betrokken via onze website Historisch Educatief Platform, het HEP. Dit platform wordt nog steeds zeer regelmatig bekeken. In het afgelopen jaar hebben we, na gesprekken met de organisatoren, de verschillende jaargangen van de Hôrster Kwis kunnen plaatsen zodat het breed toegankelijk gearchiveerd wordt. We streven ernaar om ook de verschillende "kwissen" uit de andere kernen op deze site te zetten. Daarmee is een begin gemaakt van de herinrichting van de site van het HEP.

Het tijdschrift Info LGOG ziet er nog steeds prima uit. Ook hier is een gedeeltelijke wisseling van de wacht. De verwachting van het bestuur is dat het niveau gewaarborgd is en dat de nieuwe ploeg erin slaagt het vast te houden. Gelukkig dat daarnaast ook een ploeg trouwe bezorgers dat ervoor zorgt dat de kosten laag gehouden kunnen worden wat de penningmeester dan weer tevreden stemt. De zaaleigenaren van De Leste Geulde, waar wij onze lezingen houden, werken prima mee en faciliteren daar waar mogelijk is. Ook voor 2019 hopen wij dit te continueren hoewel we voor vandaag, bij uitzondering, een uitstapje hebben gemaakt.

Het bestuur van kasteel Huys Ter Horst heeft een beroep op ons gedaan om te voorzien in een adviseur namens de Kring voor hun bestuur. Inmiddels is er een adviseur gevonden in de persoon van mevrouw Yvonne Hermans-Cuppen.

Voor 2019 hopen wij op een nieuw succesvol jaar met veel aandacht voor onze lokale historie, gedeeld door veel en enthousiaste leden en geïnteresseerden!

7. Eerbetoon jubilarissen.

Een vereniging als de onze heeft leden nodig die geregeld komen en lange tijd lid zijn. Onze kring heeft, gelukkig, veel van dit soort leden.

Het is de gewoonte die leden vandaag, tijdens de jaarvergadering, in het zonnetje te zetten. De secretaris heeft daarom al langere tijd geleden met het Bureau in Maastricht contact opgenomen maar helaas, door de drukte daar en ziektegevallen is er nog niet op gereageerd. Dat betekent dat we wellicht wel jubilarissen hebben, maar dat we letterlijk met lege handen staan. Wij zullen, zodra we de namen van de jubilarissen kennen, zo snel mogelijk dit goed gaan maken.

*Inmiddels is bekend dat er 5 jubilarissen zijn die 25 jaar lid zijn. Het zijn mevrouw M. Hesens-Keysers, mevrouw H. Schatorjé-Buijssen en de heren G. Verstraelen, drs. X. van Dijk en drs. Ir. G. van Strien. Op een later tijdstip zullen zij gehuldigd worden.

8. Bestuursverkiezing. Aftredend zijn de voorzitter en de heer Arie Snellen.

Allebei stellen we ons opnieuw beschikbaar voor een volgende periode; na de aankondiging voor andere kandidaten heeft de secretaris geen voorstellen gekregen. Dat betekent dat het bestuur in de huidige samenstelling verder zal gaan. Wel een kleine aantekening: de voorzitter heeft onder het oude "statuten-regime" de twee periodes volgemaakt en begint nu aan de derde – en tevens laatste – periode onder de nieuwe statuten. Het was zijn bedoeling om nu af te treden zodat een nieuwe voorzitter de zaken op zou kunnen pakken. Helaas heeft een heel jaar zoeken niet een kandidaat opgeleverd die het per heden over wil nemen. Wel zijn we in gesprek met een nieuwe kandidaat, die ook al bestuursvergaderingen bijwoont. De hoop is dat deze kandidaat het voorzitterschap op termijn wil overnemen. Dat betekent dat de huidige voorzitter zich dan ook terug zal trekken en de nieuwe periode van vier jaar dus wellicht ook niet vol zal maken.

9. Rondvraag.

De heer Wiel Jenniskens weet te vermelden dat er waarschijnlijk nog een oudere akte is waarin de naam "Hegelsom" vermeld wordt. Waarschijnlijk in het archief van Keulen. De heer Jos Jenniskens denkt dat waarschijnlijk een Belgische of Duitse plaats bedoeld wordt. Wordt ter kennisgeving aangenomen.

10. Sluiting van de jaarvergadering.

Niets meer aan de orde zijnde sluit de voorzitter om 20.45 uur de jaarvergadering. Hij dankt alle aanwezigen voor hun aanwezigheid en inbreng.

De penningmeester doet verslag

Programma LGOG kring Ter Horst 2020:

woensdag 11 maart 2020: Jaarvergadering + korte lezing

zaterdag 4 april 2020: Dagexcursie "Brussel Anders"

woensdag 8 april 2020: Lezing Straffen in onze regio door de heer Huberts

Lezingen vinden steeds plaats in de zaal van "De Leste Geulde", Noordsingel 75 te Horst en beginnen om 20.00 uur.

LEZINGEN, CURSUSSEN en EXCURSIES

De verslagen van de lezingen en excursies worden na de lezing of excursie op de website van het LGOG kring Ter Horst geplaatst. www.lgogterhorst.nl. Mocht u niet in de gelegenheid zijn de website te raadplegen, dan kunt u contact opnemen met de secretaris.

Bezoek Lambertuskerk

Lezing Leopold Hafmans

Lezing Schilderijen van Willem Vincent van Wittenhorst

Excursie Achel en Averbode

Lezing over Frits Peutz

BESTUUR LGOG KRING TER HORST

Voorzitter:

drs. Marcel van den Munckhof

Harrie Driessenstraat 3, 5961 TT Horst. Tel: (077)3981833

vdmunckhof.m@gmail.com

Secretaris en vice-voorzitter:

Jan Vissers

Hertog Willemlaan 16, 5961 TK Horst. Tel: (077)3984140

secretariaat@lgogterhorst.nl

Penningmeester:

Peter Jakobs R.T.

Mgr Aertsstraat 54, 5866 BJ Swolgen. Tel: 0637437188

peter.jakobs.swolgen@gmail.com

Lid:

Mien Seuren-Keijsers

Bloesempad 63, 5961 KW Horst. Tel: 06 25055762

pwa.seuren@home.nl

Lid:

ing. Pieter Jakobs

Gastendonkstraat 15, 5961 JW Horst. Tel: (077)3986873

lgog@lgogterhorst.nl

Lid:

Arie Snellen

Nieuwe Baan 6, 5865 AN Tienray. Tel: (0478)692196

arie48@ziggo.nl

Lid:

Jan Heslen

Albert Schweitzerstraat 2, 5961 HC, Horst. Tel. (077) 3988036

he120133@telfortglasvezel.nl

Verspreiding convocaten/persberichten:

drs. Wim Moorman

Pastoor Notermansstraat 11, 5964 AG, Meterik. Tel: (077)3981606

wim.moorman@hetnet.nl